

PROCURATURA REPUBLICII MOLDOVA

PROCURATURA GENERALĂ

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 73, MD-2001, Tel.: /373 22/ 828 373 www.procuratura.md
/ e-mail: proc-gen@procuratura.md

11.11.2025 nr.4-1d/25-349

Ministerul Justiției

Copie: **Cancelaria de Stat**
(la nr.18-69-10829 din 27.10.2025)

Procuratura Generală a examinat *proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte normative (prevenirea și combaterea traficului de ființe umane și protejarea victimelor acestuia)*, cu număr unic **818/MJ/2025**, expediat spre avizare.

Apreciind conținutul proiectului prin prisma principiilor activității de legiferare prevăzute de art.3 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative, în limita domeniului de competență al Procuraturii, expunem următoarele:

Art. I. – Cu referire la articolul 4 din Legea nr. 1585/1998 privind asigurarea obligatorie de asistență medicală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 38–39, art. 280), cu modificările și completările ulterioare, se menționează următoarele:

Potrivit proiectului de lege, la articolul 4 din actul normativ menționat, autorul propune, inter alia, completarea alineatului (4) după litera r) cu o nouă literă – s), cu următorul cuprins:

„s) victimele traficului de ființe umane sau ale traficului de copii.”

În context, este de reținut că, art. 4 alin. (4) din Lege nr. 1585/1998 reglementează: „Guvernul are calitatea de asigurat pentru următoarele categorii de persoane neangajate, cu domiciliul în Republica Moldova și aflate la evidența instituțiilor abilitate ale Republicii Moldova, specificate la alin. (9), cu excepția persoanelor obligate prin lege să se asigure în mod individual.”

Prin urmare, una dintre condițiile esențiale pentru a beneficia de calitatea de persoană asigurată, în temeiul prevederilor citate, este deținerea domiciliului pe teritoriul Republicii Moldova.

Având în vedere caracterul transnațional al infracțiunilor de trafic de ființe umane și trafic de copii, în cadrul cărora pot fi implicate atât victime rezidente, cât și nerezidente ale Republicii Moldova, se impune ajustarea textului propus, în vederea evitării interpretărilor divergente și a aplicării neuniforme a legii.

În acest sens, se propune următoarea redacție a literei s) din art. 4 alin. (4) al Legii nr. 1585/1998:

„s) victimele traficului de ființe umane, traficului de copii sau infracțiunilor conexe, care își au domiciliul atât pe teritoriul Republicii Moldova cât și în afara ei.”

Propunerea formulată este în concordanță cu modificările operate de autor în art. 24 alin. (4) din Legea nr. 241/2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane.

Art. II. – Cu privire la modificările propuse pentru Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (republicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2009, nr. 72–74, art. 195), cu modificările și completările ulterioare, se reține următoarele:

1. Proiectul de lege prevede completarea dispozițiilor art. 165 alin. (1) și art. 206 alin. (1) din Codul penal, prin introducerea după cuvintele „*primirea unei persoane adulte*” a expresiei „*inclusiv schimbul sau transferul de control asupra persoanei respective*”.

Această formulare a fost preluată din *Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului*¹, potrivit căreia „*Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că următoarele acte intenționate sunt incriminate: Recrutarea, transportul, transferul, adăpostirea sau primirea de persoane, **inclusiv schimbul sau transferul de control asupra persoanelor în cauză**...*”.

În context, este de reținut că în *Convenția de la Varșovia* „*Expresia “trafic de ființe umane” desemnează **recrutarea, transportul, transferul, cazarea sau primirea persoanelor**, prin amenințarea cu sau utilizarea forței sau altor forme de constrângere, prin răpire, fraudă, înșelăciune, abuz de autoritate sau de o situație de vulnerabilitate, sau prin oferirea sau acceptarea de plăți sau avantaje pentru obținerea consimțământului unei persoane având autoritate asupra altei persoane, în scopul exploatarei. Exploatarea cuprinde, cel puțin, exploatarea prostituției celorlalți sau alte forme de exploatare sexuală, munca sau serviciile forțate, sclavia sau practicile similare acesteia, aservirea sau prelevarea de organe*”.

Din conținutul normei citate *supra*, se deduce că atât traficul de ființe umane, cât și traficul de copii se realizează prin următoarele acțiuni: **recrutarea, transportul, transferul, cazarea sau primirea persoanelor**.

Prin urmare, noțiunea de „*schimb sau transfer de control asupra persoanei*” nu se regăsește în textul *Convenției de la Varșovia*, instrument internațional de referință pentru standardele minime obligatorii în domeniu.

Mai mult, acțiunea - **schimbul sau transferul de control asupra persoanelor**, se încadrează într-o singură acțiune, și anume în cea a **transferului**, care potrivit practicii judiciare se exprimă „*în schimbarea persoanei care deține controlul asupra victimei, prin înstrăinarea victimei - cu titlu permanent sau provizoriu - ca urmare a realizării unei tranzacții ilegale (de exemplu, vânzare-cumpărare, schimb, donație, cesiunea în contul unei datorii etc.)*”.

Transferul victimei, spre deosebire de recrutarea, transportarea sau adăpostirea victimei, are întotdeauna un caracter bilateral. Primirea victimei are, de asemenea, un caracter bilateral, și este corelativă cu transferul. Drept urmare, transferul victimei presupune întotdeauna o pluralitate de făptuitori, o cooperare dintre cel puțin două persoane, cel care transferă victima și cel care o primește.

În concluzie, pentru evitarea unor interpretări eronate ale acestor dispoziții, modificarea propusă în redacția „**inclusiv schimbul sau transferul de control asupra persoanelor în cauză**” urmează a fi exclusă din dispozițiile art. 165 și art. 206 din Codul penal și a menține reglementarea actuală.

¹ din 05.04.2011 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane și protejarea victimelor acestuia, precum și de înlocuire a Deciziei-cadru 2002/629/JAI a Consiliului, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2024/1712 a Parlamentului European și a Consiliului din 13 iunie 2024.

Suplimentar, pentru armonizarea legislației naționale cu Directiva 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului la modificările Codului penal și Codului de procedură penală, sunt propuse și alte modificări ce vizează circumstanțele agravante ale acestor infracțiuni.

În ceea ce privește infracțiunile de trafic de ființe umane și traficul de copii, se propune introducerea unei circumstanțe agravante - **dacă a existat pericolul de a cauza vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății ori decesul persoane** la dispozițiile art.165 alin.(2) și art. 206 alin.(2) din Codul penal.

Această agravantă într-un conținut asemănător se regăsește și în art.4 alin.(2) lit.c) al Directivei 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului, potrivit căreia „Statele membre iau măsurile necesare pentru a se asigura că infracțiunile menționate la articolul 2 sunt pasibile de a fi pedepsite cu pedeapsa închisorii cu maximul de cel puțin zece ani **atunci când infracțiunea: a pus în pericol viața victimei în mod intenționat sau din neglijență gravă.**”.

În consecință, se propune completarea alin.(2) art.165 din Codul penal cu lit. (i), cu următorul cuprins:

„i) dacă a existat pericolul de a cauza vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății ori decesul victimei”.

Analogic urmează a fi modificată și dispoziția alin.(2) art.206 din Codul penal, care se va completa cu lit.(h), cu următorul cuprins:

„h) dacă a existat pericolul de a cauza vătămarea gravă a integrității corporale sau a sănătății ori decesul victimei”.

Cu referire la modificarea propusă la art.90 alin.(4), potrivit căreia textul „art. 165 alin. (1)” se completează cu mențiunea „și (2)” – considerăm judicios ca sintagma „alin.(1)” să fie **substituită cu „alin.(2)”**.

Această soluție legislativă ar fi mai coerentă din punct de vedere juridic și ar contribui la individualizarea corectă a pedepsei, întrucât conținutul normativ al alin.(2) al art.165 reclamă un tratament sancționator diferențiat față de forma-tip prevăzută la alin.(1), iar substituirea textului „alin. (1)” cu „alin. (2)” ar reflecta voința de legiferare proporțională și ar evita o abordare formalistă, oferind procurorului și instanței posibilitatea de a adapta sancțiunea la gravitatea reală a faptei și la circumstanțele individuale ale infractorului.

2. În continuare, cu referire la articolul 165 din Codul penal:

La alineatul (1), autorul proiectului propune, în cadrul dispoziției, substituirea cuvintelor „comerciale sau necomerciale” cu sintagma „al căsătoriei forțate”.

Se constată că nota de fundamentare care însoțește proiectul de lege nu conține o argumentare clară privind raționamentele care au stat la baza acestei propuneri de modificare.

Totodată, se observă că articolul 206 din Codul penal, la alineatul (1) lit. a), stabilește că:

„Recrutarea, transportarea, transferul, adăpostirea sau primirea unui copil, precum și darea ori primirea unor plăți sau beneficii pentru obținerea consimțământului unei persoane care deține controlul asupra copilului, în scopul:

a) exploatarea sexuală comercială sau necomercială;”

În acest context, autorul proiectului propune completarea articolului 206 alin. (1) cu o nouă literă — a¹), formulată după cum urmează:

„a¹) căsătoriei forțate.”

Analiza celor expuse *supra* concluzionează asupra unei incoerențe între redacțiile propuse pentru articolele 165 și 206, întrucât, în cazul art. 206, textul „căsătoriei forțate” nu substituie expresia „exploatării sexuale comerciale sau necomerciale”, ci o completează prin adăugarea unei noi forme de exploatare.

La capitolul dat menționăm că, anterior, prin scrisoarea nr. 4-3d/25-161 din 05.05.2025, la solicitarea Ministerului Justiției, Procuratura Generală a prezentat propuneri pentru modificarea Codului penal în scopul armonizării legislației Republicii Moldova cu acquis-ul comunitar, or, propunerile au rezultat în completarea alin. (1) din art. 165 Codul penal, după sintagma „*comerciale sau necomerciale*” cu construcția semantică „*al căsătoriei forțate*”.

În același registru menționăm că, exploatarea sexuală comercială și necomercială a fost supusă unei analize detaliate în cauza CEDO, I.C.vs Republica Moldova, din 27.05.2025, astfel reiterăm propunerea privind completarea dispoziției art. 165 cu sintagma „*al căsătoriei forțate*” și nu înlocuirea acesteia cu sintagma „*comerciale sau necomerciale*”.

Art. III. – Cu privire la Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122/2003 (republicat în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr. 248–251, art. 699), cu modificările și completările ulterioare, se menționează următoarele:

Modificările de lege care sunt propuse au ca scop remediere și compensarea prejudiciului cauzat prin infracțiune, iar legislația procesual penală urmează să fie completată cu prevederi care ar asigura dreptul persoanelor cărora le-a fost cauzat prejudiciu nemijlocit prin acțiunile interzise de legea penală la acțiune civilă privitor la despăgubire ce rezultă din toate formele de exploatare, cât a prejudiciului biologic cauzat ca rezultat al infracțiunilor săvârșite.

De notat că temeiurile de solicitare a despăgubirilor prevăzute în art.219 din Codul de procedură penală sunt unele exhaustive și nu acordă posibilitate victimelor exploatării prin muncă sau sub alte forme să revendice prejudicii materiale.

Aceste omisiuni au fost atestate în jurisprudența CtEDO, în care Curtea de la Strasbourg a subliniat necesitatea asigurării de către state a cadrului normativ referitor la posibilitatea victimelor de a solicita despăgubiri materiale pentru acțiunile de exploatare.

Astfel, este judicios de reiterat practica CtEDO în *cauza Krachunova vs. Bulgaria* (cererea nr.18269/18),² în care autoritățile bulgare au respins pretențiile victimei de recuperare a prejudiciului material cauzat în urma exploatării sexuale a acesteia, pe motiv că actele normative naționale n-au prevăzut exprimarea sub această formă a cheltuielilor compensatorii materiale. Curtea a reiterat că art.4 din CEDO conferă statelor obligații pozitive, inclusiv instituirea unui cadru legal și administrativ care interzice și pedepsește traficul de ființe umane, luând măsuri operaționale pentru protejarea victimelor. Aceste obligații pozitive se extind la modul în care legea

² [https://hudoc.echr.coe.int/eng#/varianta în limba engleză.](https://hudoc.echr.coe.int/eng#/varianta%20in%20limba%20englez%C3%A2)

reglementează inclusiv solicitarea și acordarea de despăgubiri inclusiv materiale.

În context, este relevantă și hotărârea CtEDO în cauza I.C. v. Republica Moldova (cererea nr. 36436/22), potrivit căreia Curtea a indicat că „*în timp ce organele de urmărire penală au evidențiat beneficiul economic câștigat de inculpați datorită muncii gratuite, instanțele au ales poziția inculpaților, negând valoarea economică a muncii casnice (curățenie și gătitul pentru G.B.) și a altor treburi asociate vieții rurale (curățarea tarabelor, îngrijirea animalelor). Inculpații au luat reclamanta din azil în mod explicit pentru a face curățenie și a găti pentru G.B., considerând în același timp că era normal ca reclamanta să facă o astfel de muncă în mod voluntar și fără remunerație, deși o astfel de muncă aducea beneficii fermei lor și singurului lor angajat permanent, G.B., care lucra cu un salariu mic sau chiar gratis.*

Instanțele s-au bazat pe concluzia Inspectoratului de Muncă conform căreia relațiile de muncă nu au existat deoarece nu au fost găsite documente care să confirme acest lucru și că era de competența instanței civile să stabilească orice astfel de relații pe baza probelor pe care reclamanta trebuie să le furnizeze. Este de la sine înțeles că într-o anchetă privind exploatarea prin muncă, prezența unor documentelor este foarte puțin probabilă și tocmai absența unor astfel de înțelegeri cu caracter juridic se afla în centrul infracțiunii cercetate...”.

Astfel, pentru implementarea acestor prescripții, se propune completarea art.219 alin.(2) cu pct.5) și 6) cu următorul text:

5) compensarea veniturilor rezultate din formele de exploatare prevăzute la Legea nr.241/2006 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane;

6) repararea prejudiciului biologic cauzat prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății;

Totodată se propune să fie completat și art.219 alin.(3) din Codul de procedură penală cu pct.5) și 6) cu următorul text:

5) plata sumelor obținute din toate formele de exploatare;

6) plata sumelor pentru prejudiciul biologic cauzat prin vătămare a integrității corporale sau prin altă vătămare a sănătății;

La capitolul **protecției victimelor**, pentru a exclude revictimizarea lor, sunt necesare a fi operate modificări ale dispoziției art.371 alin.(1) din Codul de procedură penală astfel, se propune următoarea redacție :

„(1) Citirea în ședința de judecată a declarațiilor martorului, victimei sau părții vătămate depuse în cursul urmăririi penale sau cercetării judecătorești, precum și reproducerea înregistrărilor audio și video ale acestora, pot avea loc, la cererea părților, în cazurile:

1) când există contradicții esențiale între declarațiile depuse în ședința de judecată și cele depuse în cursul urmăririi penale;

2) când martorul lipsește în ședință și absența lui este justificată fie prin imposibilitatea absolută de a se prezenta în instanță, fie prin motive de imposibilitate de a asigura securitatea lui, cu condiția că a fost respectat dreptul la apărare a inculpatului de a pune întrebări realizat prin:

a) a fost efectuată confruntarea dintre martor/victimă/parte vătămată și bănuț/învinuit. Dreptul la apărare se consideră respectat și în cazul în care bănuț/învinuitul a refuzat să participe la confruntare

b) la terminarea urmăririi penale, după prezentarea materialelor urmăririi penale, bănuț/învinuitului nu a formulat cereri temeinice de a efectua confruntare

cu martorul/victimă/parte vătămată.

c) martorul, victima sau parte vătămată a fost audiat în conformitate cu prevederile art.109 și 110;

d) martorul a fost anterior audiat în aceeași cauză în cadrul cercetării judecătorești.”.

Art. IV. – Cu privire la modificările propuse pentru Legea nr. 241/2005 privind prevenirea și combaterea traficului de ființe umane (*Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2005, nr. 164–167, art. 812), cu modificările și completările ulterioare, se constată următoarele:

Protecția victimelor traficului de ființe umane constituie o obligație pozitivă a statului, derivată din instrumentele internaționale la care Republica Moldova este parte.

Potrivit art.12 alin.(1) din Convenția Consiliului Europei privind lupta împotriva traficului de ființe umane³ (*în continuare Convenția de la Varșovia*), „Fiecare Parte va adopta măsurile legislative și alte măsuri necesare pentru a asista victimele în reabilitarea fizică, psihologică și socială...”.

În temeiul acestei prevederi, statele au obligația de a institui un cadru legislativ intern care să asigure măsuri efective de asistență, reabilitare și protecție pentru toate victimele traficului și ale fenomenelor conexe.

Legea nr.241/2005 prevede măsuri de protecție și asistență doar pentru victimele traficului de ființe umane și traficului de copii.

Totuși, în practica judiciară și investigațiile penale există mai multe infracțiuni care derivă direct sau indirect din fenomenul traficului, dar care nu se regăsesc în sfera de aplicare a acestei legi.

Ca exemplu elocvent pot servi infracțiunile prevăzute de art.1651 din Codul penal - utilizarea rezultatelor muncii sau serviciilor unei persoane care este victimă a traficului de ființe umane și art.2061 din Codul penal - utilizarea rezultatelor muncii sau serviciilor unei persoane care este victimă a traficului de copii.

Victimele acestor infracțiuni se află într-o situație juridică identică cu cea a victimelor traficului, însă nu beneficiază de același regim de protecție și asistență, ceea ce creează o inechitate de tratament juridic.

Subsecvent, pe lângă infracțiunile menționate, Codul penal conține un set de infracțiuni similare ca natură și consecințe sociale cu traficul de ființe umane, cum ar fi: traficul de organe (art.158 Cod penal), sclavia și condițiile similare sclaviei, (art.167 Cod penal) munca forțată (art.168), proxenetismul (art.220 Cod penal), îndemnul, determinarea sau înlesnirea la practicarea serviciilor sexuale online (art.220¹ Cod penal), publicitatea în scopul obținerii ilegale de organe, țesuturi și celule umane sau privind donarea ilicită a acestora (art.213¹ Cod penal), organizarea cerșetoriei (art.302 Cod penal), etc.

Aceste fapte, deși nu sunt calificate expres ca „*trafic de persoane*”, au la bază aceleași mecanisme de exploatare, constrângere și profit ilicit din vulnerabilitatea umană.

Prin urmare, crimele menționate sunt considerate infracțiuni asimilate și conexe traficului de ființe umane, iar victimele lor trebuie să beneficieze de măsuri similare de protecție, asistență și reabilitare.

³ ratificată prin Legea RM nr.67 din 30.03.2006.

Totodată, pe alte dimensiuni de prevenire și combatere a anumitor fenomene infracționale specifice, legiuitorul a procedat deja la extinderea sferei de reglementare asupra faptelor conexe.

Ca exemplu în acest sens pot servi prevederile *art.45 alin.(2) și (3) al Legii integrității*⁴, în care au fost reglementate și enunțate actele care sunt *conexe actelor de corupție*, oferind astfel o abordare completă a fenomenului.

În mod analogic, și în domeniul prevenirii traficului de ființe umane este necesară introducerea unei definiții și a unui tratament legal pentru infracțiunile asimilate și conexe, pentru a permite intervenția coordonată a tuturor actorilor instituționali (procuratură, poliție, asistență socială, ONG-uri, autorități locale etc.).

Pentru a asigura conformitatea cu obligațiile internaționale și coerența cadrului intern, se propune completarea art.2 al Legii nr.241/2005 cu un nou punct, cu următorul conținut:

1¹) infracțiuni asimilate sau conexe infracțiunilor de trafic de ființe umane și trafic de copii:

- traficul de organe (art.158 Cod penal);
- utilizarea rezultatelor muncii sau serviciilor unei persoane care este victimă a traficului de ființe umane (art.165¹ Cod penal);
- sclavia și condițiile similare sclaviei (art.167 Cod penal),;
- munca forțată (art.168 Cod penal);
- ademenirea minorului în scopuri sexuale (art.175¹ Cod penal);
- utilizarea rezultatelor muncii sau serviciilor unei persoane care este victimă a traficului de copii (art.206¹ Cod penal);
- scoaterea ilegală a copilului din țară (art.207 Cod penal);
- pornografia infantilă (art.208¹ Cod penal);
- recurgerea la prostituția practică de un copil (art.208² Cod penal);
- proxenetismul (art.220 Cod penal);
- îndemnul, determinarea sau înlesnirea la practicarea serviciilor sexuale online (art.220¹ Cod penal);
- publicitatea în scopul obținerii ilegale de organe, țesuturi și celule umane sau privind donarea ilicită a acestora (art.213¹ Cod penal);
- organizarea cerșetoriei (art.302 Cod penal), organizarea migrației ilegale (art.362¹ Cod penal).

La fel, conform proiectului avizat, noțiunea **exploatării sexuale** propusă la art.2 pct.3¹), în practica de urmărire penală și cea judiciară va crea interpretări diferite, din care motiv urmează a fi exclusă.

Astfel, potrivit practicii judiciare deja existente, exploatarea sexuală poate fi realizată nu numai prin constrângere după cum prevede proiectul dat de lege, dar și prin alte mijloace nonviolente de viciere a consimțământului victimei prevăzute la dispozițiile art.165 alin.(1) și art.206 alin.(1) din Codul penal.

Totodată, la momentul actual în actele internaționale de profil nu se regăsește

⁴ nr.82 din 25-05-2017, publicată la 07-07-2017 în Monitorul Oficial nr. 229-243.

noțiunea **exploatării**, fiind enumerate doar formele de activitate.

Pentru a nu crea confuzie în aplicarea legii se propune a fi enunțate în lege doar formele de exploatare a infracțiunilor de trafic de ființe umane și trafic de copii, fără a da o noțiune acesteia care deja se regăsește în Codul penal.

Prin urmare, se propune excluderea pct. pct.3¹), pct.3²) al art.2 al Legii modificarea pct.3) art.2 din Lege după cum urmează:

„3) prin exploatarea unei persoane se înțelege activitățile prevăzute la art.165 alin.(1) și 206 alin.(1) din Codul penal al Republicii Moldova.”

Subsecvent, conform *Directivei 2011/36/UE a Parlamentului European și a Consiliului, cu modificările ulterioare*, se propune și completarea regimului sancțiunilor de ordin administrativ aplicabile persoanelor juridice implicate în infracțiunile de trafic de ființe umane și trafic de copii. Pentru a asigura eficiența sancțiunilor și descurajarea implicării entităților juridice în traficul de ființe umane, noile prevederi includ posibilitatea excluderii de la dreptul de a primi beneficii publice sau ajutoare publice, precum și excluderea de la accesul la fonduri publice, inclusiv de la procedurile de achiziții publice, concesiuni, licențe sau granturi.

Respectiv, art.31 al legii date se propune să fie completat cu alineatul (1¹), în următoarea redacție:

„(1¹) *Persoana juridică poate fi sancționată și cu excluderea de la dreptul de a primi beneficii publice sau ajutoare publice, precum și excluderea de la accesul la fonduri publice, inclusiv de la procedurile de achiziții publice, concesiuni, licențe sau granturi.*”.

Procurorul General interimar /semnat/

Alexandru MACHIDON